

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/117/2017
Identifikačné číslo spisu: 1114227588
Dátum vydania rozhodnutia: 24.08.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1114227588.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú U. Z., narodenú XX. W. XXXX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova č. 7/A, dieťa matky JUDr. J. Z., bývajúcej v O., prechodne v O., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s.r.o. so sídlom v Bratislave, Zámocká č. 5, a otca Ing. Q. Z., bývajúceho v O., zastúpeného advokátskou kanceláriou Niku & partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého č. 51, IČO: 36866008, za účasti Komisára pre deti, so sídlom v Bratislave, Odborárske námestie č. 3, o návrhu matky na zmenu predbežného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 13 P 206/2015, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 16. januára 2017 sp. zn. 11 CoP 1/2017 a o jej návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Návrhu na prikázanie veci Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 13 P 206/2015 Okresnému súdu Nitra n e v y h o v u j e.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. októbra 2016 č.k. 13 P 206/2015-539 zamietol návrh matky na zmenu skôr (uznesením Okresného súdu Bratislava I z 9. októbra 2014 č.k. 1 P 141/2014-34 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. decembra 2014 sp. zn. 11 CoP 533/2014) nariadeného predbežného opatrenia o styku otca s jeho maloletou dcérou U. (ďalej len „maloletá“), ktorým sa matka domáhala, aby súd upravil styk otca s maloletou tak, že bude oprávnený stretávať sa s ňou za prítomnosti matky každú stredu od 16.00 hodiny do 18.00 hodiny a každú párnú sobotu od 11.00 hodiny do 18.00 hodiny. Návrh matky posúdil súd prvej inštancie podľa § 2, § 324 ods. 1 a § 325 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) a § 329 ods. 1 prvá veta Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a jeho zamietnutie tým, že v osobnej

starostlivosti otca o maloletú sa nevyskytli nedostatky, ktoré by odôvodňovali matkou navrhovanú zmenu. Návrhu matky by bolo možné vyhovieť, iba ak by to vyžadovala situácia maloletej a jej riešenie by neznieslo odklad; to ale v konaní nebolo preukázané.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 16. januára 2017 sp. zn. 11 CoP 1/2017 napadnuté uznesenie potvrdil. Stotožnil sa s výkladom predpokladov zmeny (zrušenia) neodkladného opatrenia, ktorý podal súd prvej inštancie, ako aj s jeho záverom, že v danom prípade neboli preukázané nedostatky v starostlivosti otca o maloletú, ktoré by odôvodňovali obmedzenie jeho styku s maloletou v zmysle matkinho návrhu. V odôvodnení uznesenia uviedol, že je neprijateľné a absurdné „zdôvodnenie odvolania podozrením matky, že konajúca sudkyňa jej podanie (návrh) ani nečítala“. Vo všeobecnosti majú byť totiž v odvolaní uplatnené vecné argumenty a nie (neprofesionálne ničím nepodložené) obviňovania sudcu z prehliadania obsahu procesných úkonov účastníkov konania. K ďalším námietkam matky odvolací súd uviedol, že zákon mu umožňuje zväžiť, či o návrhu na zmenu neodkladného opatrenia (ne)rozhodne bez výsluchu, vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania (§ 329 ods. 1 veta prvá CSP). Konštatoval tiež, že detská psychologička Mgr. Q. I.H. nezistila dôvod emočného záchvatu maloletej, ku ktorému v minulosti došlo, z jej správy ale nevyplýva, že by príčinou záchvatu bolo správanie otca. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka, zastúpená jej vtedajšou právnou zástupkyňou (advokátkou JUDr. Bronislavou Pavelkovou, PhD.), Podľa jej názoru „sú dané dôvody na jeho podanie podľa § 421 ods. 1 CSP. Rozhodovacia prax v týchto otázkach ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, nakoľko veci podľa Zákona o rodine nebolo do 1. júla 2016 možné riešiť v dovolacom konaní (okrem niekoľkých výnimiek)“. Dovolateľka vychádzala z predpokladu, že konkrétny prípad umožňuje dovolaciemu súdu zjednotiť rozhodovanie všeobecných súdov v otázkach: a/ „či má zmysel ďalšie trvanie neodkladného opatrenia, ktoré sa viac ako rok nerealizuje, a to nie z dôvodov na strane brániaceho rodiča, b/ aký právny význam má psychická nestabilita dieťaťa (nervový záchvat), ktorá sa prejavila v domácnosti rodiča, ktorý má právo na styk (v tomto prípade otec), c/ akým spôsobom a do akej miery majú v týchto konaniach brať súdy do úvahy obsah celého spisu, keď neodkladné opatrenia takým rapidným spôsobom zmenili pôvodnú konštrukciu predbežných opatrení a v podstate podľa súčasnej právnej úpravy môžu byť aj rozhodnutím vo veci samej, d/ aký je zákonný postup v prípade, ak sa preukázalo, že súd prvého stupňa zamietol návrh na neodkladné opatrenie (v tomto prípade jeho zmenu) a pritom návrh ani nečítal a odvolací súd jeho postup ešte podporil, pričom v odôvodnení úplne absentuje spomenutie dôkazov, ktoré to jednoznačne potvrdzujú?“. K takto nastoleným otázkam dovolateľka uviedla, že maloletá už viac ako rok u otca neprespáva počas pracovného týždňa a od psychického ataku sa s otcom chce stretávať len v prítomnosti matky. Súdy preto nepochopiteľne zamietli návrh na zmenu neodkladného opatrenia, ktoré sa i tak nerealizuje. Podľa jej presvedčenia neexistoval dôvod na také rozhodnutie. Žiadala preto, aby dovolací súd zmenil napadnuté uznesenie v zmysle jej návrhu.

4. Otec, kolízny opatrovník a Komisár pre deti (ktorého Okresný súd Bratislava IV pribral do konania uznesením zo 7. júna 2017 č.k. 13 P 206/2015-687) sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Podaním zo 17. júla 2017 označeným ako „Dovolanie - doplnenie“, ktoré bolo v ten istý deň osobne podané na dovolacom súde, matka zastúpená jej súčasným právnym zástupcom doplnila dovolanie o ďalší dovolací dôvod. Uviedla, že nesprávnym procesným postupom súdu jej v konaní bola znemožnená realizácia jej procesných oprávnení do tej miery, že došlo k zásahu do práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP). Vzhľadom na túto vadu zmätočnosti, ku ktorej došlo nedoručením aktuálnej psychologickej správy vyžiadanej v zmysle záverov súdu na pojednávaní 10. novembra 2016, matka žiadala napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť dovolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] skúmal, či je dovolanie matky procesne prípustné.

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých, ktorá je upravená v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého „na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak“. CMP v § 76 a § 77 CMP obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní, „neustanovujú inak“ pokiaľ ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania matky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP, ktoré upravujú, kedy je dovolanie prípustné.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 veta prvá CSP).

9.1. V danom prípade bolo dovolaním napadnuté uznesenie doručené matke (jej vtedajšej právnej zástupkyňi) 1. februára 2017. Lehota na podanie dovolania uplynula matke 1. apríla 2017. „Dovolanie - doplnenie“ (doručené dovolaciemu súdu osobne 17. júla 2017) bolo teda podané po uplynutí lehoty, v ktorej bola matka oprávnená podať dovolanie. Z týchto dôvodov dovolací súd na predmetné doplnenie dovolania matky neprihliadal (neskúmal prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP). Vychádzal teda len z obsahu dovolania spísaného pôvodnou právnou zástupkyňou matky.

9.2. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že „v konaní o dovolaní podanom po 1. júli 2016 už dovolací súd nemá povinnosť (ani možnosť) ex offio skúmať, či v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti“ (porovnaj bod 35. uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. februára 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017).

10. V danom prípade matka, zastúpená jej predchádzajúcou právnou zástupkyňou, v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

10.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podľa § 421 ods. 2 CSP (ale) dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP.

10.2. V ustanovení § 357 písm. d/ CSP je uvedené uznesenie odvolacieho súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia; v § 357 písm. e/ CSP je uvedené uznesenie odvolacieho súdu o zrušení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia podľa § 334 a § 335 ods. 1 CSP.

10.3. Matka napadla uznesenie o zamietnutí návrhu na zmenu skôr nariadeného predbežného opatrenia (ktoré sa dňom 1. júla 2016 spravuje ustanoveniami o neodkladných opatreniach). Návrh na zmenu neodkladného opatrenia upravujúceho styk rodiča s maloletým dieťaťom, je vo svojej podstate návrhom na zrušenie doterajšieho neodkladného opatrenia a zároveň návrhom na nariadenie nového neodkladného opatrenia.

10.4. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie zamietajúce návrh na zmenu neodkladného opatrenia, je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d/ a e/ CSP. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v bode 14. uznesenia sp. zn. 3 Obdo 1/2017.

11. Najvyšší súd z uvedeného dôvodu procesne neprípustné dovolanie matky odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

12. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

13. Podaním z 1. júna 2017 (č.l. 670 spisu) matka navrhla, aby vec bola prikázaná Okresnému súdu Nitra z dôvodu vhodnosti (§ 39 ods. 2 CSP). Na odôvodnenie tohto návrhu uviedla, že na súde prvej inštancie prebehlo 17. marca 2016 pojednávanie za jej neúčasti, ktorú riadne ospravedlnila. Konajúca sudkyňa z pojednávania zabezpečila zvukový záznam len sčasti; v nezaznamenanej časti sudkyňa - podľa presvedčenia matky - dala otcovi návod, ako má v konaní ďalej postupovať. Na nasledujúcom pojednávaní (21. júna 2016) sa konajúca sudkyňa správala k matke arogantne, ponížovala jej ľudskú česť a dôstojnosť, čím hlboko zasiahla do jej osobnostnej sféry. Kládla jej pri tom otázky, ktoré nesmerovali k zisteniu skutočného stavu a nesúviseli s obsahom prejednávanej veci, ale s objednávkou otca. Matka sa domnieva, že vec prejednávajúca sudkyňa je voči nekalým praktikám otca pasívna a nielenže vedome akceptuje jeho klamstvá, ale aj podľa nich rozhoduje. Podľa jej názoru existuje reálna hrozba, že v priebehu ďalšieho konania bude Okresný súd Bratislava IV rozhodovať neobjektívne a nezákonne. Prístup konajúcej sudkyne nie je dostatočnou zárukou pre zistenie materiálnej pravdy a spravodlivé rozhodnutie vo veci; to sa podľa matky dosiahne, len ak bude vec prikázaná inému súdu.

13.1. Otec, kolízny opatrovník a Komisár pre deti sa k návrhu matky na prikázanie veci Okresnému súdu v Nitre nevyjadřili.

13.2. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený (§ 39 ods. 3 CSP) Okresnému súdu Bratislava IV a Okresnému súdu Nitra vychádzal pri posudzovaní návrhu matky z ustanovenia § 39 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého možno na návrh ktorejkoľvek zo strán spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti.

13.3. Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom tzv. delegácie vhodnej je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti civilného konania alebo jeho zrýchlenie a zefektívnenie. Dôvody, ktoré by zodpovedali tomuto účelu, matka v návrhu na delegáciu neuviedla.

13.4. V danom prípade matka svoj návrh na delegáciu odôvodňuje nespokojnosťou s tým, ako koná sudkyňa na miestne príslušnom súde; vytýka jej nedostatky, neobjektívnosť, arogantnosť. V tom ale nemožno vidieť zákonu zodpovedajúci dôvod pre prikázanie veci inému súdu v zmysle § 39 ods. 2 CSP. Inštitút delegácie vhodnej nesmie byť využívaný na iný než zákonný účel, najmä nie na to, aby si účastník civilného konania „vyberal“ sudcu alebo súd, ktorý má alebo nemá jeho vec prejednávať a rozhodovať (viď aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Nc 22/2007, 3 Cdo 98/2014).

13.5. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, preto návrhu matky na prikázanie veci Okresnému súdu Nitra nevyhovel.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.